

Ветерани и потомци - по бойния път на Първа българска армия

Група ветерани, военноинвалиди, военнопострадали, запасни и резервисти отпътуваха на 10 май сутринта от София на автопоход по пътя на Първа българска армия. Инициативата се реализира непосредствено, след като бе отбелязана 72-рата годишнина от победата над хитлерофашизма. За четири дни участниците трябваше да посетят българските военни гробища в Сърбия, Хърватия и Унгария.

Автопоходът се организира от Министерството на отбраната и военно-патриотичните съюзи. Делегацията се водеше от заместник-командващия СКС генерал-майор Тодор Дочев, директора на дирекция „Социална политика“ в МО Иво Антонов и главния експерт в дирекцията подполковник от резерва Манол Тенчев.

Първата церемония бе край

Ниш,

Република Сърбия. Ветерани, военноинвалиди, военнопострадали, запасни и резервисти почетоха паметта на 2015 български офицери и войници, загинали в различни краища на бивша Югославия в първата фаза на участието ни в заключителния етап на Втората световна война, които са погребани в костницата край сръбския град.

Д-р Тодор Анастасов, капитан далечно плаване Атанас Илев и младши летенант от запаса Петър Велчев поднесоха венец от името на военно-патриотичните съюзи. Иво Антонов и генерал-майор Тодор Дочев поднесоха венци от името на министъра на отбраната Красимир Каракачанов и началника на отбраната генерал-лейтенант Андрей Боцев. (Б.р - В интерес на истината видът на този мемориал не направи най-доброто впечатление и едва ли неговото състояние отговаря на героизма на българския войник!)

Зад нас е паметта на хилядите български воители, загинали във войната, които стоят тук на вечен страж, посочи генерал-майор Дочев. Днешният ден, продължи той, ще осане паметен с това, че свеждаме глави пред героите и показваме, че те са безсмъртни.

Със специално организиран военен церемониал под ръководството на Иво Антонов пред паметните плочи във

Вуковар,

Хърватия, на загиналите наши воители през Втората световна война, ще се запомни вторият ден от автопохода по стъпките на Първа българска армия. В него участваха генерал-майор Тодор Дочев, посланикът ни в Загреб д-р Таня Димитрова, военният ни аташе полковник Борислав Игов, подполковник от резерва Манол Тенчев, представителите на Министерството на отбраната на Хърватия генералите Желко Шилек, Желко Жежел и Игор Грабич, военнослужещи от армията на Хърватия,

ръководители на местната власт, ветерани от войните, военноинвалиди и военнопострадали, офицери от запаса и резерва.

Паметните плочи бяха осветени преди две години. В костницата са погребани 1027 български войници, офицери и доброволци, като 325 от тях са неизвестни имена. Бяха поднесени осем венета от името на посолството ни в Загреб, министъра на отбраната Красимир Каракачанов, началника на отбраната генерал-лейтенант Андрей Боцев, военно-патриотичните съюзи, министерствата на отбраната и на бранителите на Хърватия, Загребските бранители, кмета на Община Вуковар и българската общност в Хърватия. Панихида за загиналите български воители в боевете през Втората световна война на територията на Хърватия и Словения срещу войските на фашистка Германия отслужи иконом Емил Ангелов от църквата „Св. Св. Седмочисленици“ в Загреб.

За мен е изключителна чест да бъда на това паметно място заедно с българските ветерани, каза посланик Димитрова. Преди две години по инициатива на посолството е възстановен мемориалът. Известни са нейните заслуги за това родолюбиво дело, но тя подчерта и приносът на българското военно министерство, както и лично на Иво Антонов. Всяка година на 6 май организираме тук възпоменателна церемония, допълни посланик Димитрова.

Тези 1027 воители, чийто кости лежат тук, са във вечния строй на Българската армия, посочи генерал-майор Дочев. Ветераните, каза той, дойдоха тук с нас, за да покажат колко е силен българският боен дух. Спомените, се обърна към фротоваците генералът, не избледняват, така както ще бъдат свежи цветята и венците на паметните плочи и братските могили. Времето ще минава, но винаги ще се връщаме към нашите герои с пагони, заяви той, показаха най-важното – жертвоготовност за майка България.

Никога няма да забравим нашите бойни другари, те са с нас, заяви от името на ветераните и членовете на военно-патриотичните организации капитан далечно плаване Атанас Илев – председател на Съюза на възпитаниците на ВНВУ, ШЗО и РВГ. Спете спокойно, благодарение на вас днес България живее, каза той, покланяйки се пред подвига на загиналите.

Българската делегация и домакините положиха венци и на мемориала на загиналите бранители на Хърватия. По-късно почетният председател на Съюза на ветераните от войните д-р Тодор Анастасов, който е водил бойни действия само на 5 км от Вуковар, и председателят на Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите младши лейтенант от запаса Петър Велчев благодариха на посланик Димитрова за нейната патриотична дейност и й връчиха паметни знаци, включително юбилейния медал „70 години от победата над фашизма“.

Малко преди 19 ч. местно време същия ден делегацията влезе в Харкан, Унгария. Преминаването на река Драва бе съпроводено от разказа на д-р Тодор Анастасов, който е един от малкото живи участници в славната за нашата армия Дравска епопея. Предишния ден в Република Сърбия делегацията бе посрещната и съпровождана от военният ни аташе полковник Милчо Игнатов. В знак на благодарност той получи паметни знаци, символни шалчета и пожелания за успех от председателя на Съюза на военноинвалидите и военнопострадалите младши лейтенант от запаса Петър Велчев, почетния председател на Съюза на ветераните от войните д-р Тодор Атанасов, председателя на Съюза на възпитаниците на ВНВУ, ШЗО и РВГ капитан далечно плаване Атанас Илев и секретаря на ЦКК на СОСЗР полковник от запаса Кирил Парапанов.

Българското военно гробище в унгарския град

Пейч

е реновирано основно и всеки сънародник може да се чувства горд, когато го посети. Това видя на третия ден нашата делегация. Само преди две години това не беше така. Дошлите и тогава ветерани не можаха да прочетат имената на загиналите си бойни другари. Благодарностите в словата бяха към българската и унгарската страна. Заслужава си да прибавим усилията на военното ни аташе във Виена, който отговаря и за Унгария, полковник Борислав Игов. За половин година с български средства

33 гроба на 110 наши войници, сержанти и офицери са получихи съвсем други вид.

Официалната военно-църковна церемония започна със заупокойна молитва за загиналите български войници, отслужена от архимандрит Атанасий, протосингел на Западно и Средноевропейската митрополия. Оказа се, че дядото на родения през 1983 г. отец от с. Окоп, Ямболско, е воювал по бойните полета на Втората световна война. Той е същият, който през септември м.г. служи на връх Каймакчалан при посещение на българска делегация начело с тогавашния началник на отбраната ген. Константин Попов. Трябва да помним тези, които отдадоха живота си за България и за Обединена Европа, каза архимандритът.

Днес отдаваме почит на българските воители, намерили вечен покой в лозята и чифлиците на Южна Унгария, посочи в словото си посланикът ни Уляна Богданска. Военният мемориал, каза тя, напомня, че мирното ни всекидневие не е даденост. То се дължи и на нашите воители, загинали преди седем десетилетия по бойните полета на Европа.

Едва ли има думи, с които да се опише, едва ли има четка, с която да се изрази, едва ли има стихове и песни, с които да се възпее героизмът на първоармейци в Дравската епопея, благодарение, на които не бе променен ходът на Втората световна война, бе категоричен генерал-майор Тодор Дочев. Ветераните от войната и днешното

поколение в Българската армия пазят спомена за тях, каза още генералът.

От името на Министерството на отбраната Иво Антонов благодари на ветераните, които извървяха дългия път от България, за да се поклонят пред паметта на своите бойни другари. Той изказа благодарност и на кмета, и на местното ръководство за грижите за българското военно гробище, както и на военния ни аташе полковник Борислав Игов за възстановяването на гробовете и паметниците. Добри думи бяха казани за съпричастността на българската общност в Пейч и Унгария и за отзоваването на представителите на БПЦ на поканите за участие във възпоменателните прояви.

Кметът на Пейч Жолт Паво и г-н Хорват – директор на дирекция „Военни гробове“ в Министерството на отбраната на Унгария поздравиха участниците в церемонията и изразиха готовност, че и занапред ще продължава грижата за българските военни паметници и мемориали. Почетният председател на Съюза на ветераните от войните на България д-р Тодор Анастасов, благодари за вниманието, за възстановеното гробище и призова никога да не забравяме саможертвата на неговите бойни другари.

Венци и цетя бяха положени от името на Република България, Министерството на отбраната на Република Унгария, Общината на Пейч, дружеството на българите в Унгария, Българското републиканско самоуправление в Унгария, Българското републиканско самоуправление в

Пейч, ветераните и членовете на военно-патриотичните организации.

След Пейч автопоходът на ветераните и членовете на военно-патриотичните организации по бойния път на Първа българска армия посети най-голямото българско военно гробище в

Харкан,

Унгария. Възпоменателната церемония, съпроводена с полагане на венци и цветя, се проведе с активното участие на местната власт, духов оркестър и военнослужещи от унгарската армия и представители на БПЦ.

Пред гробовете и паметните плочи на 1439 първоармейци, един югославски и 21 съветски бойци говориха посланик Уляна Богданска, генрал-майор Тодор Дочев и Иво Антонов. Те бяха категорични, че със своя героизъм преди 72 години българските офицери, сержанти и войници не само допринесоха за разгрома на хитлерофашизма, но и дадоха шанс на мира в Европа и на нейното по-нататъшно развитие. Представителят на българската общност в Унгария Данчо Мусев припомни, че наши сънародници са постъпвали в Първа българска армия, за да изпълнят своя воински и отечествен дълг.

Когато бях млад, оставих копралята и тръгнах на война, разказва фронтовакът, носител на орден „За храброст“ Борис Гърнев. Той е воювал по тези земи в състава на 11 артилерийски самоковски полк. Ветеранът поиска от

кмета на Харкан да отдели една лехичка, в която воините от Пловдивския гарнизон да сеят цветя в памет на загиналите във войната. Някои от членовете на нашата делегация намериха гробовете и паметниците на свои близки. Един от тях бе Валери Савов от Министерството на отбраната. Не успя да скрие сълзите си д-р Тодор Анастасов, когато се поклони на гроба на своя най-голям приятел Димитър Йорданов. Борис Гърнев донесе семена на цветя от Тракия, за да ги засее на гроба на Андрей Серафимов от Илинден, Гоцеделчевско.

Преобладаващата част от българските бойци и командири, погребани в Харкан, са от 11-ти пехотен Сливенски полк, 24-ти пехотен Черноморски полк и 29-ти пехотен Ямболски полк на 3-та пехотна Балканска дивизия и придадените към нея подразделения, както и от 57-ми пехотен Драмски полк, 58-ми пехотен Гюмюрджински полк и 59-ти пехотен Пирински полк на 16-та пехотна Беломорска дивизия, а така също и от 41-ви пехотен полк на 11-та пехотна дивизия. По-голямата част загиват в най-голямата офанзива в периода 6-22 март 1945 г.

Гробището е издигнато от унгарския народ като израз на признателност за проявения героизъм на първоармейци при Дравската операция, наричана още Дравска епопея. То е открито официално на 23 септември 1956 г. Първоначално в него са погребани 684 първоармейци, до първото официално откриване на 3 ноември 1951 г. те са вече 701 души. В процеса на обединението в гробището в Харкан са пренесени тленните останки от гробищата от 15

селища. Вечерта делегацията пристигна в Белград. Предстоеше последния ден похода по стъпките на Първа българска армия.

В сръбската столица

Белград

завърши походът по стъпките на Първа българска армия на нашата делегация. Този път бе почетена паметта на 33-ма наши воители, чийто кости лежат в българското военно гробище в Белград. Паметникът е обновен с усилията на военния ни аташе в Република Сърбия полковник Милчо Игнатов, който лично присъства на поклонението. На него са изписани имената на български воители пленници, починали тук през 1919 и 1920 г.

Такива паметници, каза Иво Антонов, имаме в четири столици – Букурещ, Белград, Виена и Будапеща. Те са строени от Министерството на войната през 1936 г. Тези герои от войните са страдали повече в лазаретите и пленническите лагери, посочи генерал-майор Дочев. Той подчерта, че обновяването на паметника и поклонението пред него е част от изпълнението на Националния план за отбелязване на 100 години от участието ни в Първата светоовна война.

Генерал-майор Дочев и Иво Антонов благодариха на участниците в похода по стъпките на Първа българска армия за проявеното родолюбие и издръжливост. 17 от ветераните от Втората светоовна война, които бяха в делегацията, са на възраст между 90 и 95 години. Това

обаче не им попречи, с помощта на потомците, да покажат, че българският боен дух е жив у тях. За тяхната кондиция бдеше непрекъснато майор д-р Димитър Петков – началник на Медицински пункт №1 на Министерството на отбраната. Не само не се измориха, но започнаха да кроят планове за маршрут, по който ще отбележат 75-годишнина от победата над хитлерофашизма, т.е. след три години. Заявката от тяхна страна е дадена. Има думата Министерството на отбраната.

Спирдон Спирдонов

За рубрика „Галерия”

Ветерани и потомци - по бойния път на Първа българска армия